

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 652 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
<i>Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi</i>	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
<i>Omonova Nilufar Parda qizi</i>	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
<i>Xujanova Shaxina Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
<i>Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna</i>	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna</i>	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
<i>Ramozonova Bahroy Sadriddinovna</i>	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionlashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
<i>Nuraliyeva Dilshoda Yo'lichiboy qizi</i>	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
<i>V. Sh. Raximov</i>	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
<i>Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odambov qizi</i>	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
<i>Vasila Yusupova</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
<i>B. X. Sharopov</i>	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
<i>Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li</i>	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
<i>J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
<i>S. A. Qarshiboyev</i>	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
<i>Suyunov Rustam Sadriddinovich</i>	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
<i>Teshaboyeva Mohichexra Sohijon qizi</i>	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i>	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
<i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
<i>S. S. Qulmurodova</i>	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
<i>Makhmudova Ugi'loy Bakhtiyorovna</i>	
Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review)	95
<i>Burkhonova Zarafuz Kobilovna</i>	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
<i>Bozorboyev Javlon</i>	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
<i>Jamilova Dilsuza To'iqin qizi</i>	

Elektir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li</i>	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi</i>	
Fotometrik kattaliklar	117
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi</i>	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbib, Normuminova Madina</i>	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi</i>	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
<i>Erkinova Nozima Utkir qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
<i>Ikmatullayev G'. Z.</i>	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
<i>Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida</i>	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
<i>Shokirova Mushtariy</i>	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
<i>Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li</i>	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
<i>Veronica Khatamova</i>	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
<i>Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li</i>	
Emotsional intellekt – hr menejrlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
<i>Abdukarimov Muhammadjon Muratovich</i>	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna</i>	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	170
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
<i>Saidova Parvina Mirzo kizi</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
<i>Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi</i>	
Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
<i>Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna</i>	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
<i>Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
<i>Umida Marasulova</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	193
<i>Mirzayeva Shahlo, Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Javliyeva Dilnura</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar adabiyoti kerakmi?!.....	196
<i>Dilfuza Shadiyeva</i>	
Experimental Study on the Psycho-Pedagogical Effectiveness of Mall-Based Multimodal Learning in Developing Pluricultural Competence	200
<i>Azimova Sevara Muzaffar qizi</i>	

Simulyatsion o'quv muhitida fizika o'qituvchilarining o'z-o'zini boshqarish va refleksiv kompetentligini oshirish.....	205
Muradov Iloxomjon Abduxamid o'g'li	
Ta'lim menejmentida strategik boshqaruv tushunchasining evolyutsiyasi.....	209
Raximjonov Jamshid Rafiqjon o'g'li	
Raqamli kompetentlik tushunchasining ilmiy-nazariy talqini va xorijiy hamda mahalliy tadqiqotlar tahlili	214
Umirov Boboyor Baxtiyor o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyatlar samaradorligini oshirishda pedagogik multimedia vositalaridan foydalanish usullari.....	218
Abdreimova Maftuna O'ktam qizi	
Boshlang'ich sinf texnologiya darsliklarining tuzilishi hamda o'quvchilar yoshiga muvofiqligi.....	223
Bobolov Nuriddin Tojiyevich	
Oliy ta'limda pedagoglarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar	228
Isabekov Bahodir Isabek o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik masalalari .	233
Boydavletova Sohiba Abduganiyevna	
Aksiologik yondashuv asosida tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	239
G'aybullayev Bobur Nomonjon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati.....	243
Toshpo'latova Muxlisa G'olib qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning refleksiv kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va ilmiy-nazariy pedagogik asoslari.....	248
Mamatqulova Saboxat Abduraxmonovna	
Maktabgacha ta'limda monitoring va baholash tizimini takomillashtirish.....	253
Amanova Durdona Kaxramonovna	
O'zbekiston yoshlarining ma'naviy va estetik tarbiyasida tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalar.....	257
Esanova Hulkar Abdurayim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatini tashkil etish	261
Gafurova Dilnoza Saloxiddinovna	
Ommaviy axborot vositalarining jamiytdagi xavfsizlik hissiga ta'sirining nazariy va amaliy tahlili	266
Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Qoldiboyeva Xayriniso Eldarovna	
Milliy o'yinlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari.....	269
Ismatov Po'latjon Abdumannobovich	
Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida kvalimetrik parametrlarini takomillashtirishda xorijiy tajribalarning ahamiyati	273
Karimova Maxbubaxon Mukimjonovna	
Innovatsion ta'lim sharoitida bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirish modeli.....	278
Mirzayeva Nigora Bozorovna	
Matematika o'qitishda milliy qadriyatlarni aks ettirish.....	282
Mirzayeva Shahlo, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi, Muxtorova Sevinch Asad qizi, Xolboyeva Mushtariy Zayniddin qizi	
Ingliz tilida fe'l frazeoformalarining morfologik tuzilishiga xos umumiy xususiyatlar.....	285
Jo'rayeva Nargiza Shavkatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini o'stirishda interaktiv metodlarning ahamiyati.....	289
Ramazonova Munisa Hoshim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining lug'at boyligini oshirishda intellektual o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish.....	294
Raxmonova Gulrux Ubaydullayevna, Ibragimova Dildora Turabovna	
Maktabgacha ta'limda pedagoglar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda uslubiy xizmat va hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi.....	298
S. A. Rahmonberdiyev	
Yoshlarni destruktiv submadaniyatlar ta'siridan himoyalashning innovatsion pedagogik usullari	304
Xasanova Marxabo Turayevna	
Социально-психологические особенности домашнего насилия в условиях трансформации семьи и цифровизации общества	308
Абдукадирова Лаура Юльбарсовна, Абдуллаева Азиза Комилжон кизи	
Педагогические основы развития инновационной компетентности педагогов в системе дошкольного образования.....	315
Гульнора Ахтямовна	

Роль учебного процесса и творческой деятельности в сохранении психологического равновесия.....	320
<i>Коршубаева Рано Хазраткуловна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlar (son, shakl, o'lcham, fazoviy munosabatlar)ning psixologik-pedagogik xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari	325
<i>Bibizaynab Otaxo'jayeva</i>	
Ertaklarni rollarga bo'lib o'qish orqali o'quvchilarda boshqaruvchanlik qobiliyatini shakllantirish	328
<i>Sobirova Fotimaxon Baxodir qizi, Narkabilova Gulnoza Po'latovna</i>	
Jadid ayollari fenomenining tarixiy va intellektual mohiyati	332
<i>Ergashova Mehriniso Husniddin qizi</i>	
The Importance of Pronunciation in Language Learning	335
<i>Nazarova Gulbaxor Azimjon Qizi</i>	
Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik talablar	340
<i>Rasulov Ulug'bek Murodulloyevich</i>	
Tibbiyot ta'limida mentor va talaba munosabatlarining tahliliy tafakkurga ta'siri	345
<i>Osbayov Muhammadjon Imaraliyevich</i>	
Oila qadriyatlari va ta'lim tizimi orqali ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish.....	350
<i>Tuymurodova Donoxon Istam qizi, D. Sh. Yuldasheva</i>	
Будущее французского языка в XXI веке: глобальные тенденции, вызовы и перспективы.....	354
<i>Азамжонova Сарвиноз Шухратовна</i>	
Dars jarayonida o'yin folklori namunalaridan samarali foydalanish usullari.....	360
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Durmatova Oygul Orifjonovna</i>	
Yosh basketbolchilarni zamonaviy sport mutaxassisligiga yo'naltirishning samaradorligi.....	364
<i>Rahimov Bobirjon Abdurasulovich</i>	
Matematikani o'qitishda vizual tafakkur psixologiyasi.....	370
<i>Inomova Ozodaxon Shavkatjon qizi</i>	
O'zbek oilalarida gender tenglikning etnopsixologik xususiyatlari.....	374
<i>Yusupova Mardona Matkubulovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt yordamida aniq fanlarni o'qitish va talabalarning kasbiy-pedagogik kompetensiyalarini shakllantirish	378
<i>Mirzayeva Shahlo, Olmasov Elshod Elmurod o'g'li, Jabborov Muhammadali Abdumannof o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish usullari.....	382
<i>Marufova Munira Egamkulovna</i>	
Elektron ta'lim jarayonida "raqamli profilaktika"ni ommalashtirish va "axborot hurujlari"ni bartaraf etish usullari	385
<i>Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Sirojiddinov Nuriddin Saxobiddinovich</i>	
Tibbiyot sohasida ayollar karyerasi rivojlanishining imkoniyatlari va to'siqlari.....	393
<i>Axmedova Maysara Baxromovna</i>	
Tog' echkilarida xonakilashtirish natijasida paydo bo'lgan o'zgarishlar	397
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Ashurova Dilorom Abdusamat qizi, Elmurodova Munisa Baxtiyor qizi</i>	
Kumush tovon balig'i (Carassius gibelio Bloch)ning oziqlanish xususiyatlari va suv ekotizimidagi ekologik roli	402
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Rahmonqulova Ruxshona Qudratovna, Xurramova O'g'ilshod Usmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga jalb etilgan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlashning pedagogik ahamiyati	406
<i>Akbaraliyeva Mohlaroyim Abdujalil qizi</i>	
O'smirlardagi agressiyani korreksiyalashda art-terapiya metodlarini qo'llashning psixologik jihatlari	413
<i>Jalilova S. X., A'loyeva Fazilat Alijon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda agressiyani bartaraf etishning psixologik texnologiyalari.....	416
<i>G'aybullayeva Anora Tolib qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish: nazariya va amaliyot.....	420
<i>Mirzayeva Shahlo, Ergashov Komilbek Muhiddin o'g'li, Rahmonov Og'abek</i>	
Sharq mutafakkirlarining tafakkur va aqliy taraqqiyot masalasidagi qarashlari	423
<i>Manzura Shodmonqulova</i>	
Umurtqalilarda regeneratsiya jarayonlarining molekulyar va fiziologik asoslari.....	427
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Mirzayeva Ruxsora Shukur qizi, Abdurahmonova Marjona Salim qizi</i>	
Qushlarning evolyutsiyasida uchishga moslashish jarayoni.....	432
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Nurillayeva Mavluda Abduvohid qizi, Muhammadiyeva Shaxrizoda Panji qizi</i>	
O'zbekistonning janubiy hududlarida O'rta Osiyo toshbaqasi (Testudo horsfieldii)ning bioekologik xususiyatlari va muhofazasi.....	437
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xasanova Baxtigul Asqar qizi, Jo'rayeva Sojida Abray qizi</i>	

MUNDARIJA	СОДЕРЖАНИЕ	CONTENTS
		Maktabgacha ta'limda ekologik madaniyatni shakllantirish: "yashil pedagogika"ning global tendensiyalari va innovatsion modellari ..... 441 Bo'riyeva Shahzoda Otaniyoz qizi
		Qushlarning ekologiyasi, biosferadagi o'rni va inson hayotiga ta'siri..... 444 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Qalandarova Muxlisa Aimardonovna, Xamrayeva Feruza Oybekovna
		Pedagogik amaliyot modelining transformatsiyasi: passiv kuzatishdan kasbiy jarayonga chuqur kirib borish tendensiyasi ..... 448 Abdrashitova E. V.
		Ta'lim jarayonida baholashning zamonaviy yondashuvlari va uning o'quvchilar rivojlanishidagi ahamiyati .. 454 Abduraxmonova Dilobar Shuhratbekovna
		Yirtqichlarning ov strategiyalari: evolyutsion moslashuv, neyrofiziologik asoslar va ekologik modellashtirish ..... 458 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Saidov Asadbek Qudratovich, Abdusattorov Abdulqosim Abdulxamidovich
		Yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olish ..... 464 Ahmadjonova Shahnozaxon Yarqinovna
		Zamonaviy ta'lim jarayonida funksional savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari hamda o'quvchilarning amaliy kompetensiyalarini shakllantirish yo'nalishlari..... 467 Alimova Farzona Abdukamalovna, Gubayeva Aziza Ismatillayevna
		Muhandislik ta'limida ijodkorlikni rivojlantirishning nazariy va metodologik yondashuvlar ..... 474 Avazov Jo'rabek Donayevich
		Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida..... 478 D. D. Zuparova, Uralova Fotima Baxtiyor qizi
		Geometriya fanida isbotlashga doir masalalarning o'quvchilarda divergent tafakkurni rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari..... 483 Davletov Davronbek Egamberganovich
		An'anaviy xonandalikni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash..... 488 Fazliddinov Zokir Xusniddin o'g'li
		Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda agressiv xulq-atvor namayon bo'lishi ..... 493 G'ayibova Nargiza Anorbayevna
		Methodology for Organizing Tutoring Activities in the Credit-Module System ..... 497 Isabekov Shavkat Isabekovich
		Ta'lim boshqaruvida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari .... 500 Islamova Dilfuza Dilshodovna
		O'zbek yuridik terminologiyasining boyishining ichki va tashqi manbalari..... 504 Ismoilova Sug'diyona Ashurovna
		Tarbiyasi og'ir o'smirlar orasida jismoniy faoliyat darajasi bilan akademik yutuqlar orasidagi bog'liqlikni takomillashtirish ..... 508 Isoqov Nuriddin Halim o'g'li
		Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari..... 511 Jamilova Dilsuza To'lqin qizi
		Talaba qizlarning jismoniy faolligini oshirish yo'llari ..... 515 Jumanova Iroda Shokirjon qizi
		Online marketingda emotsional manipulatsiya usullarining ta'siri ..... 518 Nurmatov Nurhayot, Kimsanboyeva Komila Shermuxammadqizi
		O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish metodikasi ..... 522 Mamatova Farida Iminjanovna
		Oliy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning mazmuni va uning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati ..... 527 Mirsaidova Muborak
		Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini modellashtirishning didaktik imkoniyatlari va samaradorligi ..... 532 Muxtarova Lobar Abdimannabovna, Shoymurodova Roziya Yusuf qizi
		Amfibialarning teri orqali nafas olishi: morfofiziologik asoslari va evolyutsion ahamiyati ..... 536 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Normurodova Farishta Begmurod qizi, Xolmurodova Dilrabo Panji qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi
		Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarda bilish jarayonining rivojlanishi ... 541 Norqulova Ma'mura Husniddin qizi
		Kasbiy ta'lim tashkilotlarida xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilishning ilmiy-amaliy ahamiyati..... 546 Nosirov Bunyodjon G'offorali o'g'li
		Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining oila va jamoat tashkilotlari bilan hamkorligi..... 550 Qambarova Naziraxon Barxonovna

An'anaviy oila sharoitida kelinlarda noadaptiv psixologik himoya mexanizmlarini kamaytirish bo'yicha psixokorreksion yondashuv	554
Qobilova Nasiba Ismatjon qizi	
Ona tili ta'limida kreativ yondashuv asosida o'quv jarayonini modellashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	557
Qulmuminov O'rolboy Safar o'g'li, Jumayeva Hulkar Panji qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	562
Ravshanova Gulnoza Burxonovna, Turdiboyeva Umida Ravshan qizi, Norjigitova Rohila Abduvoid qizi	
Ingliz, o'zbek va rus tillari foydalanuvchilari uchun lug'atlar yaratishning lingvistik va amaliy asoslari	565
Raxmonova Sardora Muminjonovna	
Jismoniy tarbiya darslarini yangicha pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari	569
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich	
Sutemizuvchilarning kelib chiqishi va xilma-xilligi	573
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Sattorova Sanobar Boboqul qizi, Salimova Shahrizoda Ikromjon qizi	
Raqamli muhitda voyaga etayotgan o'spirinlarda empatiya va ijtimoiy-emotsional rivojlanishning neyropedagogik xususiyatlari	578
Shamsiddinov G'iyosjon Husniddin o'g'li	
Bo'lajak muhandislarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda dasturlashtirilgan ta'lim vositalarining o'rni	583
Sharipova Nodira Ilxom qizi	
Digital Educational Technologies in Improving the Quality of Teaching: Methods and Practical Implementation	588
Tashpulatova Nafisa Bakhtiyarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ishonchni rivojlantirishda inklyuziv usullardan foydalanish	591
To'laboyeva Irodaxon Maxammadali qizi	
SRDM modeli orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida STEAM kompetensiyalari va Computational Thinking ko'nikmalarini shakllantirish	595
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etishning pedagogik shartlari	600
Toshtemirova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Development of an Integrated Learning Module Based on Digital Technologies in the Educational Process	604
Umirov Ilkhom Iskandar ugli	
Muskul-skelet tizimi nuqsonli o'quvchilarning nozologik guruhlariga differensial yondashuv asosida adaptiv sportga yo'naltirish	608
Uraimov Sanjar Ruzimatovich, Ubaydullayeva Dilnoza Muhammad qizi	
Boshlang'ich ta'limda alohida ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilarni o'qitishning bugungi holati va muammolari tahlili	612
Uroqova Yorqin qizi	
Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	615
Xamidova Zarina Iskandar qizi	
Qushlar migratsiyasi va uning ekologik sabablari	619
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Raximova Dilfuza Ilyos qizi, Saburova Sarvinoz Erkabay qizi	
Imkoniyati cheklangan bolalarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etishning nazariy va amaliy asoslari	623
Xasanova Nilufar Raxmatovna	
Raqamli avlod tarbiyasida milliy qadriyatlar va ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyati uyg'unligi	628
Xaydarova Xilola Raximberdiyevna	
Разработка алгоритмов для визуализации и анализа решения задач линейного программирования	631
Буронова Муниса Баходировна, Хакимов Дониёр Бахтиёр Угли	
Ta'lim tizimida moliyaviy boshqaruv tushunchasi va iqtisodiy mazmuni	637
Mannanova Maftuna Fazliddin qizi	
Koreya ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari va uning pedagogik mohiyati	641
Adamatov Anvar Ablaqulovich	
Bo'lajak pedagoglarning raqamli didaktik kompetensiyasini rivojlantirish: muammo va yechimlar	645
Uskanov Kaxramon Xalikulovich	
Matematika fanini o'qitishda onlayn platformalardan foydalanish	648
Mirzayeva Shahlo, Yorqulova Mashhura, Boboqulova Durdona	

BO'LAJAK CHIZMACHILIK O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI

Jamilova Dilsuza To'lqin qizi

Kattaqo'rg'on tumani 39-umumta'lim maktabining
tasviriy san'at va chizmachilik fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish hamda mehnat bozorida yuqori malakali pedagog kadrlarga qo'yilgan talabning ortib borishi sharoitida chizmachilik fanini o'qitish sifatini oshirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak o'qituvchilarda nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, grafik savodxonlik, kreativ fikrlash va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyalarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishga ta'sir etuvchi asosiy omillar – innovatsion pedagogik texnologiyalar, amaliy mashg'ulotlarning samarali tashkil etilishi, raqamli grafik dasturlar bilan ishlash malakasi, mustaqil ta'limni qo'llab-quvvatlash hamda integrativ yondashuvlar yoritib beriladi. Shuningdek, bugungi kunda global ta'lim tendensiyalari va STEAM yo'nalishining rivojlanishi chizmachilik o'qituvchisidan yanada yuqori darajadagi kasbiy tayyorgarlikni talab etayotgani asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetensiya, chizmachilik ta'limi, chizmachilik fani o'qituvchisi, pedagogik texnologiyalar, grafik savodxonlik, raqamli ta'lim, STEAM, kreativlik, amaliy ko'nikmalar.

Abstract: In the context of the modernization of the education system, the widespread implementation of digital technologies, and the increasing demand of the labor market for highly qualified teaching staff, improving the quality of teaching drawing is becoming one of the most pressing issues. In this regard, the formation of theoretical knowledge, practical skills, graphic literacy, creative thinking, and competencies in the use of modern information and communication technologies among future teachers is of great importance. The article highlights the main factors influencing the development of professional competencies, including innovative pedagogical technologies, the effective organization of practical training, skills in working with digital graphic software, support for independent learning, and integrative approaches. In addition, it substantiates that current global educational trends and the development of STEAM education require a higher level of professional training for drawing teachers.

Key words: professional competence, drawing education, drawing teacher, pedagogical technologies, graphic literacy, digital education, STEAM, creativity, practical skills.

Аннотация: В условиях модернизации системы образования, широкого внедрения цифровых технологий и возрастающих требований рынка труда к высококвалифицированным педагогическим кадрам повышение качества преподавания черчения становится одной из актуальных задач. В этой связи формирование у будущих учителей теоретических знаний, практических навыков, графической грамотности, креативного мышления, а также компетенций в области использования современных информационно-коммуникационных технологий приобретает особую значимость. В статье освещаются основные факторы, влияющие на развитие профессиональных компетенций, такие как инновационные педагогические технологии, эффективная организация практических занятий, навыки работы с цифровыми графическими программами, поддержка самостоятельного обучения и интегративные подходы. Кроме того, обосновывается, что современные глобальные образовательные тенденции и развитие направления STEAM-образования предъявляют более высокие требования к уровню профессиональной подготовки учителя черчения.

Ключевые слова: профессиональная компетенция, обучение черчению, учитель черчения, педагогические технологии, графическая грамотность, цифровое образование, STEAM, креативность, практические навыки.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida pedagog kadrlarning kasbiy kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Ayniqsa, chizmachilik fani texnik tafakkurni rivojlantirish, fazoviy tasavvurni shakllantirish hamda muhandislik asoslarini o'zlashtirishda muhim o'rin tutadi. Shu sababli bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarini yuqori darajada tayyorlash bugungi kun ta'lim siyosatining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasini rivojlantirishga qaratilgan me'yoriy-huquqiy hujjatlar mazkur yo'nalishdagi islohotlarning asosini tashkil etadi. Xususan, O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 23.09.2020-yildagi O'RQ-637-son¹ "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunida ta'limning asosiy maqsadi sifatida raqobatbardosh, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash, ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish ustuvor vazifa etib belgilangan. Mazkur qonunda pedagog kadrlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlash, zamonaviy bilim va ko'nikmalar bilan boyitish zarurligi alohida ta'kidlangan ^[1].

Shuningdek, ta'lim tizimini tubdan takomillashtirishga qaratilgan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 20.04.2017-yildagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-son² qarori hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi" PF-5847-son³ farmonida oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, talabalar mustaqil ta'limini kuchaytirish hamda ularning amaliy kompetensiyalarini rivojlantirish asosiy vazifalardan biri sifatida belgilangan ^{[2], [3]}.

Bundan tashqari, chizmachilik yo'nalishi bo'yicha ta'lim olayotgan talabalar uchun belgilangan "malaka talablari"da ham pedagog kadrlarni tayyorlash sifatiga alohida e'tibor qaratilgan bo'lib, unda bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorgarlik darajasi, nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy ko'nikmalarni egallash darajasi ham muhim mezon sifatida belgilanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagog olimlarning ilmiy tadqiqotlarida ham kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish masalasi keng yoritilgan.

Jumladan, N. Muslimov o'z tadqiqotlarida pedagogning kasbiy kompetentligini shakllantirishda innovatsion yondashuvlar va amaliy faoliyatning o'rni muhimligini ta'kidlaydi ^[4].

Shuningdek, Sh. Sharipov pedagogik tayyorgarlik jarayonida integrativ yondashuvni qo'llash orqali bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy salohiyatini oshirish mumkinligini asoslab bergan ^[5].

Xorijiy tadqiqotchilardan L. Shulman tomonidan ilgari surilgan "pedagogik mazmuniy bilim" (Pedagogical Content Knowledge) konsepsiyasi ham o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi ^[11].

Hozirgi globallashtirish va raqamlashtirish jarayonlari ta'lim mazmuni hamda metodlariga yangi talablarni qo'yimoqda. An'anaviy o'qitish yondashuvlari o'rnini interfaol, innovatsion va kompetensiyaviy yondashuvlar egallamoqda. Bu esa, o'z navbatida, bo'lajak pedagoglardan faqatgina bilim berishni emas, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini shakllantirishni talab etadi.

Chizmachilik o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasi tarkibiga metodik tayyorgarlik, grafik bilim va ko'nikmalar, zamonaviy dasturiy vositalardan foydalanish malakasi, pedagogik muloqot madaniyati hamda innovatsion faoliyatga tayyorlik kiradi. Ushbu kompetensiyalarni samarali rivojlantirish esa muayyan pedagogik shart-sharoitlar va omillarga bog'liq.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillarini aniqlash va tahlil qilishga qaratilgan kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida pedagogika, psixologiya, kasbiy ta'lim metodikasi hamda kompetensiyaviy yondashuv nazariyalariga tayangan holda ilmiy izlanish olib borildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli, kompetensiyaviy, integrativ va faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvlar tashkil etdi. Tadqiqot davomida bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash maqsadida nazariy va empirik tadqiqot metodlaridan foydalanildi.

Nazariy metodlar sifatida pedagogik, psixologik va metodik adabiyotlarni tahlil qilish, normativ-huquqiy hujjatlarni o'rganish, ilmiy manbalarni qiyosiy tahlil etish, umumlashtirish va tizimlashtirish usullaridan foydalanildi. Xususan, chizmachilik ta'limi, pedagogik kompetensiya, grafik savodxonlik, raqamli texnologiyalar hamda STEAM ta'limiga oid ilmiy tadqiqotlar tahlil qilindi. Empirik tadqiqot metodlari sifatida kuzatish, suhbat, anketa, diagnostik savolnomalar hamda pedagogik tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida pedagogika oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talabalarning chizmachilik faniga oid nazariy bilimlari, amaliy ko'nikmalari, grafik dasturlar bilan ishlash malakasi, kreativ fikrlash qobiliyati va mustaqil ishlash kompetensiyalari o'rganildi. Shuningdek, amaliy mashg'ulotlar jarayonini kuzatish orqali talabalar faoliyatiga ta'sir etuvchi pedagogik omillar tahlil qilindi.

1 <https://lex.uz/docs/-5013007>

2 <https://lex.uz/docs/-3171590>

3 <https://lex.uz/docs/-4545884>

Tadqiqotda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligini aniqlash uchun integrativ va kompetensiyaviy yondashuv asosida mezon hamda ko'rsatkichlar ishlab chiqildi. Jumladan, talabalarin grafik topshiriqlarni bajarish sifati, fazoviy tafakkuri, texnik chizmalarni o'qish va yaratish ko'nikmalari, zamonaviy grafik dasturlardan foydalanish malakasi hamda pedagogik faoliyatga tayyorgarlik darajasi asosiy baholash mezonlari sifatida belgilandi.

Shuningdek, tadqiqot metodologiyasida innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli ta'lim vositalarining o'zni alohida e'tiborga olindi. AutoCAD, Compass-3D, CorelDRAW va boshqa grafik dasturlar bilan ishlash jarayonlari tahlil qilinib, ularning bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari o'rganildi. Amaliy mashg'ulotlarda interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, muammoli vaziyatli topshiriqlar hamda mustaqil ta'lim elementlaridan foydalanishning samaradorligi aniqlashtirildi.

Tadqiqot natijalarining ishonchligini ta'minlash maqsadida olingan ma'lumotlar tahlil qilinib, pedagogik umumlashtirish va qiyosiy tahlil usullari asosida ilmiy xulosalar shakllantirildi. Tadqiqot metodologiyasi bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik omillarni aniqlash, ularni amaliyotga tatbiq etish hamda ta'lim sifatini oshirishga qaratilganligi bilan ahamiyatlidir.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika va metodika fanlarining dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Kasbiy kompetensiya tushunchasi pedagogning nafaqat bilim va ko'nikmalar majmui, balki ularni amaliy faoliyatda samarali qo'llay olish, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish hamda innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi. Shu nuqtai nazardan, chizmachilik o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasi ko'p komponentli tizim sifatida namoyon bo'ladi.

Avvalo, bo'lajak o'qituvchilarda nazariy va metodik tayyorgarlik kompetensiyasini shakllantirish muhim hisoblanadi. Bu kompetensiya chizmachilik fanining asosiy qonuniyatlari, grafik tasvirlash qoidalari, standartlar hamda o'qitish metodikasini chuqur o'zlashtirishni nazarda tutadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogning metodik tayyorgarligi uning dars jarayonini samarali tashkil etishida hal qiluvchi omil bo'lib xizmat qiladi^[4].

Shu bilan birga, L. Shulman tomonidan ilgari surilgan pedagogik mazmuniy bilim konsepsiyasi o'qituvchining fan mazmunini o'quvchiga tushunarli shaklda yetkazish qobiliyatini asoslab beradi^[11].

Ikkinchi muhim omil sifatida amaliy ko'nikmalar va grafik savodxonlikni rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Chizmachilik fanining o'ziga xosligi shundaki, u nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy faoliyatni ham talab etadi. Talabalarning chizma bajarish, proyeksiyalarni qurish, detallarni tasvirlash kabi amaliy ko'nikmalari muntazam mashg'ulotlar orqali rivojlantiriladi. Bu borada amaliy darslarning samarali tashkil etilishi, laboratoriya mashg'ulotlari va loyiha ishlari muhim o'rin tutadi^[5].

Zamonaviy ta'lim sharoitida raqamli texnologiyalar va grafik dasturlardan foydalanish kompetensiyasi ham alohida ahamiyatga ega. Bugungi kunda muhandislik va dizayn sohalarida keng qo'llanilayotgan AutoCAD, SolidWorks, Compass-3D kabi dasturlarni o'zlashtirish bo'lajak o'qituvchilarning raqobatbardoshligini oshiradi. Raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga joriy etish orqali chizmachilik fanini o'qitish samaradorligi sezilarli darajada ortadi, o'quvchilarda vizual tafakkur va ijodiy yondashuv rivojlanadi^[9].

Keyingi muhim omil – innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash hisoblanadi. Interfaol metodlar, muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish (project-based learning) va STEAM yondashuvlari orqali talabalarning mustaqil fikrlashi, ijodiy salohiyati hamda amaliy faoliyatga tayyorligi rivojlantiriladi. Ayniqsa, STEAM yondashuvi chizmachilik fanini matematika, texnologiya va muhandislik fanlari bilan integratsiyalash imkonini beradi, bu esa o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi^[10]. Shuningdek, mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishni rivojlantirish ham kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda muhim o'rin tutadi.

Talabalarning mustaqil ishlari, individual topshiriqlar, portfoliolar va tadqiqot faoliyati orqali ularning o'z-o'zini rivojlantirish qobiliyati shakllanadi. Bu esa kelajakda pedagog sifatida uzluksiz kasbiy rivojlanishga zamin yaratadi^[8].

Yuqoridagi omillarni kompleks tarzda amalga oshirish natijasida bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarida quyidagi asosiy kompetensiyalar shakllanadi: metodik kompetensiya, axborot-kommunikatsiya kompetensiyasi, kommunikativ kompetensiya, kreativ va innovatsion fikrlash kompetensiyasi. Mazkur kompetensiyalar esa ularning kelajakdagi pedagogik faoliyatida yuqori natijalarga erishishiga xizmat qiladi.

Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish muammosi zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda kompleks va tizimli yondashuvni talab etuvchi masalalardan biri sifatida qaraladi. Mazkur jarayon ko'plab o'zaro bog'liq omillar ta'sirida shakllanib, ular orasida innovatsion pedagogik texnologiyalar, amaliy tayyorgarlikni tashkil etish, raqamli vositalardan foydalanish, mustaqil ta'limni rivojlantirish hamda integrativ yondashuvlar alohida o'rin tutadi. Bunda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning metodologik asosini tashkil etadi.

Zamonaviy ta'lim paradigmasi bilimlarni tayyor holda uzatishdan ko'ra, ularni mustaqil egallash va qo'llashga yo'naltirilgan yondashuvni talab etadi. Shu jihatdan interfaol metodlar, muammoli o'qitish va loyihaviy faoliyat elementlari talabalarning bilish faolligini oshirish, tahliliy hamda tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu borada pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslari chuqur o'rganilgan bo'lib, ular ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida e'tirof etiladi ^[6].

Shu bilan birga, chizmachilik fanining o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqib, amaliy tayyorgarlik kasbiy kompetensiyaning ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi. Grafik tasvirlash, proyeksiyalash va texnik hujjatlarni ishlab chiqish bilan bog'liq bilim hamda ko'nikmalar talabalarning fazoviy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Amaliy mashg'ulotlarning mazmunan boyitilishi va ularning tizimli tashkil etilishi pedagogik tayyorgarlik sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi ^[7].

Raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi natijasida ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish zarurati ortib bormoqda. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarida raqamli grafik vositalar bilan ishlash kompetensiyasini shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Xususan, AutoCAD, SolidWorks va KOMPAS-3D kabi dasturlarni o'zlashtirish nafaqat grafik savodxonlikni oshiradi, balki ta'lim jarayonining zamonaviy talablarga mosligini ta'minlaydi. Ilmiy manbalarda qayd etilishicha, raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga integratsiyalash ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi ^[9].

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish va rivojlantirish ko'p qirrali, tizimli hamda uzluksiz jarayon bo'lib, u zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etilgandagina samarali natija beradi. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish, amaliy mashg'ulotlarni samarali tashkil etish, raqamli grafik dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish, mustaqil ta'limni qo'llab-quvvatlash hamda fanlararo integratsiyani ta'minlash bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqadi.

Xususan, AutoCAD, SolidWorks kabi zamonaviy dasturlarni o'quv jarayoniga integratsiyalash hamda STEAM ta'limi asosida o'qitishni yo'lga qo'yish bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Xulosa qilib aytganda, bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri bo'lib, mazkur jarayonni takomillashtirish uchun ilmiy asoslangan yondashuvlarni amaliyotga keng joriy etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 23.09.2020-yildagi 637-son "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – T.: Adolat, 2020. <https://lex.uz/docs/-5013007>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-2909-son qarori "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida". – T., 2017. <https://lex.uz/docs/-3171590>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son farmoni "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi". – T., 2019. <https://lex.uz/docs/-4545884>
4. Muslimov N.A. Kasbiy kompetentlik asoslari. – T.: Fan, 2015.
5. Sharipov Sh.S. Pedagogik mahorat asoslari. – T.: O'qituvchi, 2018.
6. Tolipov O', Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. – T.: Fan, 2017.
7. Abduqodirov A.A. Kasbiy pedagogika asoslari. – T.: O'qituvchi, 2016.
8. Yo'ldoshev J.G'. Ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari. – T.: Sharq, 2018.
9. Nishonov N., Karimov J. Muhandislik grafikasi va kompyuter texnologiyalari. – T.: Fan va texnologiya, 2020.
10. Yakubov X.T. Integrativ ta'lim texnologiyalari. – T.: Innovatsiya, 2021.
11. Shulman L. Knowledge and Teaching: Foundations of the New Reform. – Harvard Educational Review, 1987.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.